

Biblické hodiny - Reformácia Životopis Martina Luthera 5.časť

Niekedy sa rozhodneme konať jednoducho iba správne za každú cenu. Aby sme si udržali poriadok v živote, aby sme uspokojili iných, bez ohľadu na to, čo chce naše srdce. Práve vtedy nás však Pán Boh často pripravuje na dôležité úlohy v našom živote. Vtedy, *keď my rezignujeme, On sa nás nevzdáva a otvára nám nové cesty a uskutočňuje s nami nové plány.* Tak tomu bolo aj s Martinom Lutherom.

Nechali sme ho naposledy vo Wittenbergu. **Mali tu univerzitu, ktorá bola srdcovou záležitosťou Fridricha Múdreho, ktorý bol kurfirstom** (boli to kniežatá, ktoré mali právo voliť rímskonemeckého cisára, do 13. storočia mohli cisára voliť všetky kniežatá, no potom bol ich počet ustanovený na 7 – 3 duchovní a 4 svetskí). Fridrich chcel univerzitu vo Wittenbergu natoľko zabezpečiť a zlepšiť, aby mohla konkurovať storočnej univerzite v Lipsku. Aby sa tak stalo, potreboval kvalitných učiteľov a preto vyzval augustiniánov a františkánov, aby mu poskytl 3 nových profesorov. Jedným z nich bol Luther. Martin sa teda ďalej vzdelával a aj vzdelával iných.

V stredoveku bola teológia veľmi dôležitou vedou. A preto sa aj v kláštoroch ustanovil úrad učiteľa, teda jeden mních zväčša najvzdelanejší, učil svojich spolubratov, aby sa zdokonalila ich myseľ a zároveň duša. Toto učenie sa a aj výučba iných Martinovi pomáhala formovať jeho vlastnú osobnosť. Prostredníctvom teológie sa snažil vyriešiť aj svoje duchovné problémy a tak horlivo hľadal pravdu (nebral teológiu iba ako povinnosť). **Zo začiatku nemohol opustiť múry kláštora, ale vtedy v ňom bývali aj profesori, takže sa učil priamo tam a zároveň sa naučil žiť vo vymedzených hraniciach a tam si zabezpečiť duchovnú istotu.** Veľmi prísne sa vtedy skúmal jeho život aj vzdelanie, lebo na základe vyhodnotenia sa rozhodovalo, či bude môcť opustiť kláštor a prichádzať na univerzitu.

Najprv začali čítať Bibliu, pričom sa pri každom texte mali pýtať: čo to pre mňa znamená? Neskôr začal študovať cirkevných učiteľov a filozofov. Za krátky čas bol Martin jedným zo šľastlivcov, ktorí mohli opustiť múry kláštora a navštevovať prednášky teológie na univerzite. Luther bol v štúdiu taký dobrý, že po čase vedel citovať celé state z kníh svojich obľúbených autorov. Na základe ich diel Luther uvažoval o tom, aký je Boh. Učenci tvrdili, že Boh stvoril svet, aký chcel. Mohol sa rozhodnúť dať dušu aj somárom, nielen ľuďom, ale neurobil to a preto tým najdôležitejším bolo pochopiť Boží zámer tu a teraz. Luther povedal: „**Boha v Jeho majestátnosti musíme nechať byť Bohom, pretože v tomto s Ním nemáme nič spoločné a ani On nechce,**

aby sme zasahovali do Jeho moci“. Prečo to však Pán Boh takto zariadil? Aký je Jeho plán s ľuďmi? Ako Boh spravodlivý môže byť milostivý k hriešnikom, ktorí prestupujú Jeho zákon? Lutherovi učitelia nebrali do úvahy iné Božie vlastnosti iba Jeho spravodlivosť, Jeho zákon. Preto ľudia musia plniť to, čo Boh vyžaduje. No Boh je aj milostivý, preto sa Ježiš začal neskôr zobrazovať viac na kríži ako v úlohe sudcu.

Ako však môže človek u Boha vzbudiť viac milosrdenstvo ako spravodlivosť? Dá sa Pán Boh uprosiť? Hoci odpoveď našli v **láske**, znovu ich to iba viedlo k pochybnostiam: kto môže milovať Boha a blížneho nesebecky a oddane? Každá ľudská láska je sebecká, žiadostivá, poznačená túžbou získavať a manipulovať. Teda aj tento najvyšší skutok veriacich bol poznačený hriechom. A preto ani týmto spôsobom nemohol byť Pán Boh uspokojený. Ďalšou možnosťou bolo **pokánie**. Po spáchaní hriechov mohli ľudia vyznať a oľutovať zlo. Ale ani tu sa to nedalo dokonalo. Znovu tu v centre pozornosti stál človek so svojim sebeckým ja – pokánie teda bolo následkom strachu z pekla, nie úprimným hľadaním Boha a snahou o zmenu. Ani týmto spôsobom sa teda Boh nedal ovplyvniť. Ďalšou cestou bola **viera**. Lenže ona nebola len slovom, ale aj skutkom poslušnosti po príklade Abraháma. Kto mal však takúto vieru? Snáď len svätci, ostatní boli ľudia schopní iba nedokonalejšie a slabšej dôvery, ktorá pred Bohom neobstojí.

Ľudia vždy boli a budú milovníci hriechu a preto nedokážu uspokojiť Boha, ktorý vyžaduje úplnú poslušnosť. Všetko je motivované sebecky alebo s túžbou vyhnúť sa trestu. Bol to bludný kruh snahy po spásy a nemožnosti prijatia Bohom. Jediný, kto mohol tento kruh prerušiť, bola cirkev, ktorá to zlé dokázala premeniť na dobré: sprostredkovala hriešnikom Božiu milosť tak, že z nedokonalých skutkov vytvárala dokonalé prostredníctvom spovede a sviatostí, modlitieb ku svätým a relikvií, omší a posledného pomazania atď. Teológia skutkov bola všade a výsledkom ľudského snaženia bola spása, ak človek dal všetko, čo mal a čím bol. Ľudia tak konali skutky zo strachu pred zatratením. Preto aj Martin hovoril svojim žiakom, že aj keby sa človek neviem ako snažil, bude konať síce dobré, ale pre spásu nedostatočné skutky, no nemusí mať strach, pretože je mu ponúknutá dokonalá milosť skrze cirkev. On tomu skutočne veril a snažil sa konať čo najviac dobra, čo sa podpísalo aj na jeho zdraví.

Na Luthera mali výrazný vplyv **mystici**: boli to ľudia, ktorí tvrdili, že spásu nemôžeme dosiahnuť vonkajšími skutkami, ale rozjímaním v komôrke svojej duše. Patrili tu Tomáš Kempenský a Ján Tauler – dávali dôraz na chvíľu ticha o samote pri čítaní Biblie. Človek sa nemusí hneď stať mníchom, ale stačí aby

praktizoval duchovné cvičenie – meditoval, modlil sa, rozjímal, aby sa jeho duša povzniesla k Bohu z tohto zlého sveta. Tauler kritizoval skutky konané naoko a vyzdvihoval osobnú zbožnosť, ktorá sa Lutherovi páčila, pretože dvíhala jeho dušu k neviditeľným veciam.

Luthera ovplyvnili aj **humanisti**, ktorí tvrdili, že povery neprinášajú nič dobré, že skutočný kresťan je bojovníkom viery, je tým, kto číta dobré knihy, predovšetkým Bibliu a vyhýba sa formálnym cirkevným povinnostiam. Tu Martina najviac ovplyvnil Erasmus Rotterdamský. Kritizoval hlúpych duchovných, spiatočníctvo škôl a poverčivosť ľudu. Kritizoval aj uctievanie svätých aj prehnanú úctu k Panne Márii. Zmena v živote podľa neho prichádzala v úzkom kontakte s múdrosťou a pravdou. Kresťan musí byť ako vojak vždy pripravený do boja a potom môže rátať aj s Božou pomocou.

Rôznorodosť týchto názorov viedla Luthera k hľadaniu odpovede na konkrétny spôsobom myslenia. **Nakoniec sa všetci zhodli na tom, že človek má rozduchať „iskru“ dobra, ktorú má aj ten najhorší hriešnik a ak dá zo seba všetko, Boh mu bude milostivý.**

Luther so všetkým súhlasil, ale nezostal iba pri tom. Utiahol sa za múry kláštora, aby o všetkom rozjímal a hľadal uspokojenie pre svoju dušu. On sám povedal: „bol to čas, keď som sa odvrátil od Krista Spasiteľa a urobil som si z neho dozorca a kata, ktorý stál nad mojou dušou. Neskôr mi zasvietilo svetlo, ale v tom čase som ho ešte nepoznal“.

Toto sa dialo v rokoch 1507, keď začal študovať v Erfurte teológiu, potom v roku 1508 prednášal a študoval vo Wittenbergu. V októbri 1509 sa vrátil do Erfurtu. V roku 1510 bol v Ríme a v apríli 1511 sa vo Wittenbergu usadil a stal sa zároveň profesorom teológie. V tomto období tvrdil, že každý má dvojakú dobrotu – vôľovú a rozumovú a že každý jeden človek má v sebe túžbu po hľadaní Boha a zároveň schopnosť rozlíšiť medzi dobrom a zlom. Človek je však príliš slabý na to, aby to aj reálne dokázal a v tom mu pomôže spoved' a omša. Stále sa však vracal k dileme, ako konať skutky a všetky nariadenia nesebecky a bez snahy zapáčiť sa. Navonok bol teda veľmi úspešný, dostával zodpovedné úlohy, plnil všetky príkazy a robil aj oveľa viac. Napriek tomu nebol vnútorne spokojný.

V tomto nepokojnom období mu pomáhal jeho **spovedník Ján Staupitz**. On sám žil vrúcny náboženským životom a mal porozumenie pre ťažkosti iných. Martin vyznal, že nebyť Staupitza, bol by sa prepadol do pekla.

Luther vtedy viedol ťažké zápasy a skúmal všetky možnosti spasenia. Najmä sviatosť pokánia mala pomôcť hriešnikom ku pokoju. Využíval túto možnosť vždy, keď sa dalo, vraj nebyť spovede, bol by ho diabol už dávno pohltil. Jeho spovede, často aj každý deň, trvali 6 hodín. Na základe Desatora a 7 smrteľných hriechov skúmal svoj život. Luther tvrdil: „dúfal som, že sa moje svedomie uspokojí pôstmi, modlitbami, bdením. Čím viac som nepoľavoval, tým ťažšie som nachádzal pokoj“. Raz už z Luthera bol unavený aj samotný Staupitz a Martinovi povedal: „ak očakávaš od Krista, že ti odpustí, tak príď s niečím, čo sa dá odpustiť – otcovraždou, rúhačstvom, cudzoložstvom, nie s týmito hriešikmi“. Často spovede opakoval, ale vnútorný hlas mu stále pripomínal: niečo si zabudol, nespovedal si sa úprimne... A bola to pravda: Martin po 6 hodinách spovede vyšiel z kostola a zistil, že niečo zabudol alebo a tiež ho znepokojovalo, že človek si niektoré hriechy nepamätá alebo neuvedomuje. **Niekedy sa hriechu dopúšťa bez výčitiek svedomia.**

Bol taký zničený zo všetkého, že sa často aj v noci so strachom a hrôzou budil. Tieto útrapy znášal oveľa ťažšie ako telesné. Staupitz ho teda motivoval, aby sa nezaoberal jednotlivými hriechmi, ale ľudskou hriešnou podstatou. A snažil sa Martinovi pomôcť ako sa len dalo...

ES 464/ 411